

Teorie a empirie. Bichla pro Krčmovó, k vydání připravili Tomáš Hoskovec, Ondřej Šefčík, Radim Sova, Masarykova univerzita, Brno 2006, 308 s., ISBN 80–210–3955–8.

Jest to księga ku czci prof. Marii Krčmowej, obchodzącej 65 urodziny. Składa się na nią trzydzieści artykułów, które – choć treściowo są bardzo różnorodne – redaktorzy połączyli w pięć grup tematycznych.

Na czele grupy pierwszej, poświęconej postaciom i przemianom języka narodowego, znajduje się artykuł M. Jelínka o teorii Ertla dotyczącej sprawności językowej i jego negatywnym stosunku do puryzmu. Zaraz potem następują rozważania F. Dana e š a na temat różnorodności, zróżnicowania i zmienności języków z punktu widzenia socjolingwistyki. Z kolei P. Sgall zajmuje się stosunkiem niektórych językoznawców (między innymi Jubilatki) do języka potocznego w Czechach i na Morawach. P. Vybíral zastanawia się nad teorią języka literackiego i prestiżem mówionego słowa. Przyczynek M. Ireinovej zawiera uwagi o języku potocznym w niektórych miastach czeskich, podczas gdy P. Valčíková zajmuje się argotem używanym w Brnie. L. Čížková wysnuwa wnioski z analizy atlasu językowego południowo-zachodnich Moraw. Rozwój dialektu środkowomorawskiej gminy Hrochov jest przedmiotem rozważań M. Šípkovej. Wreszcie jedynym artykułem polskim zamieszczonym w recenzowanej księdze jest artykuł S. Gajdy pt. *Polityka językowa wobec wyzwań XXI w.*

W drugiej grupie tematycznej znalazły się zagadnienia filologiczne. H. Kurzová pisze o ekumenicznym przekładzie biblii. J. Nechutová porusza sprawę stosunku między staroczeskim utworem *Podkoní a žák* a tekstem zaczynającym się od słów *Videant qui nutriunt*. Wreszcie M. Schacherl zwraca uwagę na pewną cechę stylistyczną pojawiającą się w prozie Zeyera.

Do trzeciej grupy należą ogólne problemy stylistyki. M. Křístek przedstawia plany odnoszące się do rozszerzenia badań w zakresie stylistyki. P. Karlík zastanawia się nad tym, co stylistyce może zaproponować składnia. S. Čmejrková zajmuje się rekonstrukcją i konstrukcją życia w opowiadaniu. Artykuł Z. Hladkíej i I. Šmíla uera poświęcony jest specyficznym cechom korespondencji elektronicznej. Zaś J. Hoffmannová porusza zagadnienie „intertekstualności” we współczesnej komunikacji elektronicznej.

Na czwartą grupę składają się przyczynki dotyczące znaczenia wyrazów. P. Novák zastanawia się nad etymologią używanego w Brnie słowa *šalina/šelina*

‘tramwaj’. H. K a r l í k o v á usiłuje odpowiedzieć na pytanie, skąd się wziął czeski czasownik *uviset* oznaczający m.in. ‘nadażać’. V. B l a e k przedstawia, jak się nazywa droga w kilkudziesięciu językach indoeuropejskich. E. H a v l o v á omawia parę czeskich gwarowych nazw roślin. I. J a n y š k o v á zajmuje się eufemizmami używanymi zamiast wyrazów objętych tabu. Tematem przyczynku J. H u b á č k a są frazemy nominalne w socjolektach. Artykuł I. N e b e s k i e j traktuje o językowym obrazie wody z punktu widzenia kognitywizmu. J. M l a c e k rozważa stosunki między idiomatycznością a zasadą rozwoju we frazeologii.

Wreszcie ostatnia grupa artykułów odnosi się do systemowego charakteru języka. R. V e č e r k a zadaje sobie pytanie, czy ewolucja myślenia językowego nie przypomina sinusoidy. S. a a porównuje części zdania o charakterze przydawkowym w gramatykach rosyjskich i czeskich. Artykuł T. H o s k o v e a traktuje m.in. o formach grzecznościowych w języku litewskim. A. B i č a n pokazuje, jak różnie wygląda pewne zjawisko języka czeskiego w zależności od tego, czy się podejździe do fonologii z punktu widzenia dystrybucyjnego, morfologicznego czy funkcyjnego. Z a ś O. Š e f č í k analizuje pojęcie przestrzeni fonologicznej, kładąc nacisk przede wszystkim na to, że istnieje przestrzeń paradygmatyczna oraz przestrzeń syntagmatyczna.

Przeгляд ten pokazuje, jak bardzo treściowo zróżnicowane są artykuły składające się na recenzowaną księgę.

W książce tej brak zyciorysu i spisu prac Jubilatki, co się tłumaczy tym, że się planuje wydanie jeszcze jednego tomu, którego podtytuł będzie brzmiał *Bíchlá od Krémové* i który będzie zawierał różne trudno dostępne prace Jubilatki.

Witold Mańczak, Kraków